

Uspješne navale naših četa na sočkoj fronti.

Austrijska zastupnička kuća.

Beč, 23. Zastupnička je kuća nastavila danas raspravu o proračunskom provizoriju.

Ministar financija dr. Frajter pl. Wimmer

kazao je: Istina je, da se je posljednjih mjeseci pokazalo oštro rastuće kretanje banknota. Ovaj se pojav imade velikim dijelom svesti na povišenje doprinosa za uzdržavanje, skuparinske doplatke državnim činovnicima, potpore bje-guncima itd. Što se u našim izdacima ne pokriva porezima i ratnim zajmovima dolazi na račun našega duga na austro-ugarsku banku i prouzro-čuje povišeno kolanje nota. Svako povišenje izdataka imade za posljedicu, kako stvari sad stoje, povećanje kolanja banknota, te se mora to zapravo osjetiti u gospodarstvu svakoga po-jedinca. Stavija li se dakle na vladu zahtjev, da poduzme mjere, kako bi se kolanje banknota umanjilo, to je prvo sredstvo, koje bi se imalo uporabiti, štedljivost. (Odobranje.) Na oko je to možda u stanovitom protuslovlju, ako se u čitavom nizu predloga tečajem debate traže novi izdaci. U tom se predlozima traži: Povišenje skuparinskog doplatka za državne činovnike za 50 postotaka, jednokratna pripomoć u iznosu od četvrtogodišnjeg obroka sadašnjeg skuparinskog doplatka, nadalje predumovi zemljama u iznosu od 60 milijuna kruna za skuparinske doplatke učitelstvu, zatim predlog, da se smjesta osnuje fond od 100 milijuna kruna za obrtnike. Već samo to sačinjava zajedno 600 milijuna kruna. No to još nije sve. Predlaže se, neka država preuzme pedeset postotaka izdataka općina u preuzetom djelokrugu, mjera, kojoj financijsku dalekosežnost ne mogu uopće doći do kraja. Ja mislim, da taj postupak nije shodan, već s toga ne, jer time dobivamo u proračunski provizorij na neki način nekakav posební proračun. Po mom mišljenju nije od potrebe, da se to stvari sad u proračunskom provizoriju pose-blice određuju, jer je vlada u § 1. ovlaštena, da namiruje izdatke prema mjerilu potrebe. Ona je dakle i na ove izdatke, budu li se pokazali po-trebnima, ovlaštena bez vezanja na proračunski provizorij, a vlada također i kanl, da državnim namještenicima već u mjesecu studenom ove go-dine priskoči jedan put u pomoć, u svemu u nešto većoj mjeri, negoli u lipnju ove godine. Vlada si je potpuno svjesna, da je neprestani porast cijena izvanredno otežao oskudicu me-dju državnim namještenicima i da se mora pri-skočiti u pomoć. I za skuparinske je doplatk, za učitelje izdala vlada već predumove zemljama a to će činiti i u buduće. Potaknut će zemaljske odbore, kako se imade s tim skuparinskim do-placima dalje postupati. Sa predlogom, kakav je podnesen, da naime vlada predumi u tu svrhu zemljama 60 milijuna kruna, nije stvar riješena, jer konačno su ipak zemaljski odbori ovlašteni, da određuju visinu skuparinskog nadoplatka. I za obrtnike smo već prije nekoliko mjeseci po-veli pripomoćnu akciju. Prema predlogu, kako ovdje predleži, imao bi se ustanoviti fond, koji bi obrtnicima, što no se vraćaju iz vojničke službe, omogućivao uspostavu njihova gospo-darstva. Primijetio bih, da takav fond od 100 milijuna kruna ne bi bio najshodnije sredstvo, jer ako se taj fond ustanovi, mora se za 100 milijuna banknota više izdati, a mi ćemo tad moći porazdijeliti ipak samo kamate toga fonda. Bez sumnje je jednostavnije, ako kamate tog fonda uvrstimo u proračun, negoli da votiramo takav fond. Posve nemoguć i potpuno neprihvatljiv je predlog, da država preuzme 50% izdataka prene-šenog djelokruga općine. Financijski je ministar-stvo već kroz dulje vrijeme podijeljivalo oskudnim općinama predumove, tako da općine nijesu bez pomoći. — Iza štedljivosti su porezi daljnje sred-stvo, da se snizi kolanje nota. Upućujem osobito na poticaj državnog sudjelovanja kod povišene cijena za spirit. Treće su sredstvo ratni zajmovi. Tim bi povodom upravio na svu gospodu u vi-sokoj kući molbu, da živahno sudjeluju kod

propagande za sedmi ratni zajam. Ministar za-ključuje. Najdublje se moraju žaliti izjave, koje potječu iz tudjeg, da, neprijateljskog naziranja svijeta, Te, izjave mora vlada najodlučnije otklo-niti. (Živahno odobranje lijevo.) Mi nepoko-lebivo čvrsto ustrajemo kod vjernosti prema našim saveznicima (odobranje i pljesak), a ponajpače i prema Njemačkoj (živahno i dugo-trajno odobranje i pljesak na lijevcu), pa ako su i pod nevoljama ovoga rata beskonačno mnogo patimo, to smo ipak proniknuli sviješću, da možemo budućnost našu i naše djece obez-bijediti samo tako, ako čvrsto ustrajemo do žudjenog i časnog mira. (Živahno odobranje.)

Izjave zastupnika pojedinih parlamentarnih skupina.

U svom je govoru prigodom rasprave kazao zastupnik Hladnik: Pošto se Sloveni osjećaju u narodnom pogledu potlačeni, to ne mogu gla-sovati za vladu. Oni ne mogu niti pred narodom preuzeti odgovornost, da dozvole vladi sredstva za nastavak rata. Mjerodavni faktori noka sklope ozbiljno mišljenje mir, neka navedu mirovne uvjete, a ne slušati riječi proglašene njemačkih stranaka od 26. rujna — Zastupnik Vasilko naglašuje, da za njegovu stranku vrijedi lozinka, kao u kolovozu 1914.: Za Austriju protiv carizma, oslobodjenje ukrajinskih područja u Rusiji. — Zastupnik Lan-genhan kritizuje opširno postupak austro-ugar-ske banke i spočituje joj, da nije ništa pripravila bila za rat, a i tečajem rata samoga nije ništa poduzela, da postigne kredit i poboljša valutu. Pritužuje se za tim na to, što nijesu pripoćeni iskazali banke i izjavila, da se pitanje, o kojem go-vori, tiče svakoga građanina, bez razlike narod-nosti i stranke. Nada se, da će vlada poimno is-pitati ovo pitanje i povući nužne posljedice. On će glasovati za proračunski provizorij. — Za-stupnik Erb vidi kao jednu svjetlu točku u čitavoj ovoj raspravi, državnu vjernost Nijemaca u Au-striji, koja je ovom zgodom došla do izražaja. Oni su bili jedini, koji su bez svake nagrade, da, us-prkos toga, što im je bilo mnogo toga oduzeto, čvrsto budili državnu misao, te eto daju državi ono, što ona bezuvjetno treba, bez česa osobito u ovim ratnim vremenima ona ne može da bude. Go-vornik pozdravlja riječi ministra financija, da će država nepokolebivo čuvati savezničku vjernost Njemačkoj. Te riječi vlade dolaze iz punog srca.

Četveromjesečni proračun prihvaćen.

Izakako su govorili bili glavni govornici, prešlo se je glasovanju. § 1. bje prihvaćen sa va-ljanošću proračunskog provizorija u trajanju od četiri mjeseca. Za ovo su glasovali njemačke stranke, kršćanski socijali, Poljaci uključivo po-ljačkih socijalnih demokrata, Talijani iz Primorja, Ruteni iz Bukovine, Rumunji, kao i Židovski za-stupnici Straucher i Reitzes. Na predlog zastup-nika se Habermanna glasuje poimence o točki 1. paragrafa 3. (ovlaštenje za sklopjenje ratnog zajma od 9 milijarda). Glasuje se prvi put po-novom poslovnom redu predavanjem crvenih i bijelih glasovnica. Ratni bje kredit od 9 milijarda prihvaćen sa 227 proti 170 glasova. Posljednja se točka § 3. (ovlaštenje za izdanje od 100 mil-i-juna za namještenike državnih željeznica) prima jednostavnim glasovanjem. Tečajem rasprave stav-ljeni pred ozi glade poboljšanja položaja državnih namještenika i učitelja, kao i glade ustanovljenja fonda za obrtnike, koji se vraćaju iz rata, upućuju se odborima i određuje se rnaestdnevni rok glade izvještaja kući. — Proračunski bje provizorij pri-hvaćen tad i u trećem čitanju.

Naredna sjednica u petak.

IZ NJEMACKE.

„Državni gospodarski ured“. — Dr. v. Helfferich dignut sa mjesta državnog tajnika.

Berlin, 24. (D. u.) Car je odredio u jednoj odredbi na državnog kancelara, da se socijalne i gospodarske zadaće, koje su dosad spadale državnom uredu za unutrašnje poslove, imadu ošad rješavati po posebnoj, državnom kancelaru neposredno podloženoj središnjoj ob-

lasti pod imenom „državni gospodarski ured“. Car je nadalje državnog ministra dr. v. Helffericha dignuo sa mjesta državnog tajnika unutrašnjih poslova, stavivši ga na mjesto zamjenika držav-nog kancelara, te imenovao državnog podtajnika Schwandera državnim tajnikom državnog gospo-darskog ureda.

IZ RUSIJE.

Stockholm, 20. „Ruski Vjedomosti“ do-niša, da će istraga protiv generalu Kornilovu biti dovršena tek početkom studenoga. U optužnici se navodno Kornilov ne optužuje niti radi vele-izdaje, niti radi pobune. Sudbena će se rasprava obdržavati pred redovitim ratnim sudom.

Stockholm, 22. (D. u.) Kako javlja „No-voje Vremja“, dovršena je istraga radi pobune boljševika. Optuženo je 150 osoba.

Lugano, 20. „Secolo“ javlja iz Petrograda: Izbori su za gradsko zastupstvo u Moskvi imali ovaj rezultat, koji je veći dio pučanstva pre-senetlo: boljševiki 570, kadeti 168 i revoliucio-narni socijaliste samo 80 glasova. Pred tri su mje-seca revolucionarni socijaliste kod izbora za središnju općinu Moskve predobili 116 od 200 man-data, kadeti samo 34, a boljševiki 23 mandata.

Stockholm, 23. (D. u.) Prema nekoj pe-trogradskoj vijesti „Nordsudkorrespondenz“ bom-bardovaoše zepelinovci obalu u rigajskom zaljevu te finsku obalu. — Listovi javljaju iz Haparande: „Izvjestija“ donša: Konferencija je istočnomo-rskog brodovlja zaključila, da od sveruskog vijeća u Petrogradu i od centralnog brodovnog odbora zahtijeva, da se odmah odstrani Kerenski, čija štetna politička agitacija uništava veliko djeo re-volucije. Skupština je izrazila ogorčenje radi Ke-renskijeve dnevne zapovjedi na brodovlje, koje je odlučilo da se bori protiv vanjskom i protiv unu-trašnjem neprijatelju. „Novaja Zizn“ vidi u pre-mještenju vlade u Moskvu pogibao za revoluciju, koja ima u Petrogradu najveću svoju potporu. „Boljševiki“ će u pretparlamenat otpošati Lenina, Kaminova i Raskolnikova, a za Kronstadt zastav-niku Krilenkova.

Petrograd, 23. (D. u.) Petrogradska brzo-javna agentura javlja: Poglavica glavnoga stožera, Dukanin, koji je stigao ovamo, da sudjeluje kod tajne sjednice parlamenta, izjavio je jednom novi-narskom izvijestitelju, da je svrha iskrcanja Nije-maca kod Werdera po svoj prilici ta, da zaštitu otoke, zaposjednute po protivniku. Dukanin je mišljenja, da se do proljeća nema očekivati nika-kovih važnih operacija na kopnenim frontama.

Iz talijanske zastupničke komore.

Zürich, 23. (D. u.) Talijanska je zastup-nička komora raspravljala o više interpelaciji radi nedostatnosti krušnoga brašna i radi potrebe, da se u interesu gospodarstva oslobadaju radne sile od vojne službe u većem opsegu. Ministar je po-ljudještva istaknuo u svom odgovoru, da imade Italija preko dva milijuna, dakle oko polovice go-spodarskih radnika, u vojsci, a da za sve to može svoje poljudještvo ipak bolje njegovati, nego primjerice Francuska, gdje se je od godine 1914. po-vršina za nasad krušnoga žita — ne računajući ovamo po neprijatelju zaposjednuto područje — za 35 postotaka umanjila. Engleska je tečajem mi-nule agrarne godine pripomogla sa tri petine bro-dovnog prostora. Francuska sama treba za kruh do-knadne stvari i Italija se mora povesti za njezinim primjerom. Rižu i kukuruz imade Italija i ove godine primiti iz Indije i Amerike. Da se gospo-darski radnici oslobode od svoje službe, čini se sve, što se dade dovesti u sklad sa zahtjevima vodjenja rata. — Socijalistički je neki zastupnik zamolio vladu, neka smjesta zatraži otpust godišta 1874. i 1875. od vojne uprave i predložio pri-mjeren predlog, o kojemu će se raspravljati u na-rednoj sjednici. Ministar se predsjednik izjavlja protiv predlogu, nakon česa je imao uslijediti na zahtjev socijalista poimenično glasovanje. Prije glasovanja je ostavio oko sto zastupnika dvoranu, tako da kuća nije bila sposobna za zaključak.

Prva talijanska linija osvojena na fronti od 30 kilometara. Hiljade zarobljenika i mnogo plijena.

Beč, 24. (D. u.) Iz novinarskog se stana javlja: 24. listopada na večer. Operacije na Soči idu povoljno naprijed. Savezničke su čete bacile neprijatelja na fronti od 30 kilometara iz njegovog prvog položaja. Zarobljeno bi nekoliko hiljada Talijana te dopremljeno mnogo topova.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište

U području naših četa ništa nova.

Talijansko bojište.

Na čitavoj je jugozapadnoj fronti znatno porasla bojna djelatnost. Kod Bovca, Tolmina i na sjevernom dijelu visoravni Banjšćica-Sv. Duh provallila je austro-ugarska i njemačka pješadija iza snažne topničke pripreme u talijanske crte.

Albanija.

Južno su se od Berata i s obje strane rijeke Devoll borile naše osjegurane čete s uspjehom.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 24. listopada. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: U Flandriji su potisnule naše čete protunavalom neprijatelja iz pruga na južnom obronku šume Houthouster, koje je u našem obrambenom pojasu još zaposjedao. U našim je rukama ostalo zarobljenika. U bojnom je ozemlju od Draalbanka do Zanvoorde popodne znatno porasla vatra. Do novih navala nije došlo.

Bojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: Francuzi su jučer započeli na dva dijela veliku navalu na Chemin-des-Dames, od zemljišta Aillet, sjeverno od Vauxallona, do visoravni sjeverno od Paissy (25 kilometara). Bojevi, koji su se prije podne razvijali južno od Kanala Oise-Aisne, doveli su do teške borbe, pune izmjena, između Aillete i visina Ostel. Neprijatelj, koji je ranim jutrom provalljivao protiv našim, uslijed šestodnevne najžešće vatre razorenim crinama, naišao je na jak otpor i nije došao naprijed uslijed teških gubitaka. Tek kasnije je jednom, nakon topovske pripreme provedenom i mnogobrojnim oklopnim kolima poduprtom sunku svježih sila, sa zapada ovamo na Allemant, a sa juga na Chavignon, pošlo za rukom, da provali u naše postojanke i prodre do tih sela. Uslijed toga su postale postojanke, koje leže u sredini, neodržive. Kod uzmarka četa sa žilavo držanih crta na fronti morale su i naprijed promaknute baterije biti uništene i prepuštene neprijatelju. Francuzi su oštro navalili za našim četama, ali pridolaskom je naših pričuva bio zadržan južno od Pmona, kod Vaudessonona neprijateljski sunak na Savigon, za koji se je teško borilo. Daljnjih napredaka nije neprijatelj imao. Navale više francuskih divizija, koje su bile istodobno poduzete s obje strane dvorca La Royere, južno od Filaina, izjalovile su se unatoč opetovanog juriša uz najteže gubitke. Na večer je pristupio neprijatelj iza višesatne bubnjarske vatre između Braye i Ailles boju. Dvaputa su ondje jurišale njegove čete, duboko začlanjene. U obrambenoj vatri, a mjestima u ogorčenom se je boju iz bliza potpuno skršio na toj fronti sunak Francuza. U mjesnim se je bojevima nastavila bitka do u duboku noć. Dosađ nije više oživjela. Naše su se čete junački borile. Na istočnoj je obali Moze došlo preko dana jugozapadno od Beaumonta do bojeva u jarcima.

Istočno bojište.

Između rigajskog zaljeva i Dvine uzeli smo u noćima do 22. listopada bez smetanja po neprijatelju natrag naše u širokoj fronti pred glavnim položajem daleko promaknute osjegurane čete, koje su u uspješnim bojevima branile Rusima od početka rujna ovamo uvid u naš položaj.

Macedonsko bojište.

Živahna topniška djelatnost samo zapadno od Ohridskog jezera i od Vardara do Dojrana, gdje su bili odbijeni sunci Engleza.

Talijansko bojište:

Bojna je djelatnost u Tiroli, Koruškoj i na Soči znatno oživjela. Njemačka je artiljerija posegnula u topničku borbu. Njemačka i austro-ugarska je pješadija danas u jutro zauzela prednje talijanske položaje kod Bovca, Tolmina i u sjevernom dijelu visoravni Banjšćica.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Engleski:

22. na večer. Naše su čete provele kod Poelcapelle te u svezi sa Francuzima južno od šume Houthouster vrlo uspješna manja poduzeća. Istočno od Poelcapelle navalili su bataljuni nordlokske, soufofske i berkshireske pukovnije, kao što i northumberlandski strijeljači na fronti od oko 1 i pol milje. Osvojili su broj jako utvrđenih zgrada te uporišta na brežuljku istočno od sela. U noći je kiša učinila to skitavim, što je otežalo okupljanje četa. Usprkos tome postigosmo sve naše ciljeve u divljem boju, za kojega je pobijano mnogo Nijemaca. Nakon toga su naše čete uskale da je jugoistočno od Poelcapelle te osvojile drugo skupocijene uporište s one strane linije svojih ciljeva. Duže sjeverno navalile bataljuni iz Gloucestra i Chohire te hantski strijeljači, kao što i „royalscots“, sudjelujući sa Francuzima, na fronti od 2 milje od željeznice Ypern-Staden do neke točke sjeverno od Mangleare. Boj bliže ozbiljan. Južno od obrambenih naprava šume Houthouster osvojen je daljnji niz utvrđenih dvoraca i jakih točaka. Aljirske se čete dosta čvrsto smještaju s one strane južnog ruba šume. Tečajem jutna poduzeo je neprijatelj jaku mjesnu protunavalu. Kod željezničke pruge Ypern-Staden pošlo mu je za rukom, te je s obiju strana iste uznapredovao i zadržao naše čete. No na svim drugim točkama nije bio u stanju, da sprječel naše napredovanje. Učinjeno je oko 200 zarobljenika, te su neprijatelju zadani teški gubici. Noću je neprijatelj iznenada navalio na naše straže južno od Searpe. Nekoliko je naših ljudi nestalo.

23. listopada, u jutro. Za ranih noćnih satova navalio je neprijatelj na neku našu novu stražu na južnom dijelu šume Houthouster te je prisilio čete, što su ju držale u posjedu, da se na kratku udaljenost povuku. Na ostalom su dijelu fronte naše tečevine držane i zasigurne. U noći je kišilo. Vrijeme je burno i nestalno.

Francuski:

22. listopada, na večer. U Belgiji uzvraćao je neprijatelj vatra samo slabo. Naše čete, koje su se usančile u području osvojenom sjeverno od Veldhocka, naše su među zaplijenjenim materijalom također dva poljska topa. Na fronti Aisne žestok topnički boj u odsjecima izbočine Chevrigny, na Pantheonu te u okolici Cernya. Naša su izvidnička odjeljenja zarobila 1 časnik i 9 vojnika. Na verdunskoj fronti dosta živahni topnički bojevi u šumi Avocourt i sjeverno od šume Chaume.

Istočna armija od 21. listopada. Naše je topništvo nastavilo razornu paljbu na neprijateljske položaje u okošću Dojrana, na Vardaru i sjeverno od Bitolja. U nekojim su odsjecima provalile naše ophodnje u neprijateljske opkope te su dopremile ratnog materijala. Tijekom poduzeća provedenih, da se pročisti najbliža lokočina naših novih položaja, dopremile su naše čete 50 zarobljenika.

23. listopada, popodne. Poslije topovske pripreme, koja trajala više dana, navalile su naše čete u 5 sati i 15 časaka u jutro na jake njemačke položaje u predjelu Allemanta i Malmajsona. Na čitavoj navačnoj fronti imali smo opsežnih uspjeha te dopremismo mnogo zarobljenika. Sjeverozapadno od Reimsa vladača je prilično živahna topovska djelatnost. Tijekom noći poduzeo je neprijatelj tri pothvata protiv našim malenim stražama zapadno od Bemericoirta i istočno od Neuvilleja, a da nije postigao uspjeha. U Argonama pošlo nam je za rukom, te smo u šumi Cheppy prodrli u njemačke jarke, zadaši neprijatelju gubitaka i doveli natrag zarobljenika. Na domaku noći porasla je na desnom brijegu Moze u predjelu sjeverno od visine 344 topovska borba do velike žestine.

23. listopada, na večer. Prije podne kod Muin Laffauxa, južno od Laona, poduzeta se je navala veoma povoljno po nas razvila. Osvojili smo sve visinske kose, prodrli preko njih i zaposjeli su-

protne obronke. Prodrli smo naprijed na navačnoj fronti od 8 kilometara, 3 kilometra duboko. U posjedu smo utvrde Malmajsona, koja je bila odmah u početku navale zaposjednuta, kao i sela Allemant, Les Valons i Chavignon, preko kojih smo dalje prodrli. Držimo zaposjednutim rov kod Chavignona, a ravnica Laona leži pred nama. Mi smo dopremili 3000 zarobljenika i 19 topova. Borba traje nadalje.

23 listopada, 11 sati u noći. Sjeverno od Aisne se je razvila navala, koju smo u jutro uz izvanredno sjajne uspjehe bili započeli. Unatoč magli i kiši navalile su naše čete silnom žestinom na strašne naredjaje neprijatelja, koje su branile najbolje njemačke čete i bile podupirane mnogobrojnim topovima. U prvom su zamahu osvojile naše čete crte, omedjene kamenolomima Trucy i Bohery. Duskora je izatoga pala u naše ruke utvrda Malmajson. Prodirući dalje, pružile su naše čete iza ogorčene borbe dokaze svog neodoljivog udara. Izbacile su neprijatelja iz kamenoloma na brdu Parnasse, koji su djelomice bili razrovani teškim granatama. Na našem se je lijevom krilu vršilo napredovanje jednakim uspjehom. Sela su Allemant i Vaudesson ostala u našoj vlasti, dok su na desnom krilu prodrle naše čete na vladajuće visine od Pargny-Filaina. U središtu su konačno potisnule natrag naše čete svježe pričuve protivnika i zauzele iza teške borbe selo Chavignon. Na ovoj točki iznaša naše napredovanje dubljinu od tri i pol kilometra. Cubicel, koje je neprijatelj pretrpio tečajem dana i uslijed topovske pripreme, znatni su. Jučer je izbrojeno 7500 zarobljenika. Među sličnim zaplijenjenim materijalom našli su 25 teških i poljskih topova. Usprkos nepovoljnom su vremenu izvršili letjelači na najbrabrij način zadaće, koje su imali da obave kod ljeta u visini od 50 metara iznad crta

Razne vijesti.

* **Odlikovanje ministra-prodsjednika Seidlera.** Car je podijelio ministru-predsjedniku dru. vitezu pl. Seidleru velekrst krune Sv. Stjepana.

* **Turski izvještaj od 23. listopada.** Veliki glavni stan javlja: Jedna se je neprijateljska navala, poduzeta sa tri bataljuna, na fronti Djala, izjalovila na našoj protunavali. S ostalih fronta ništa osobito da se javi.

* **Potopljeni brodovi.** Wolffov ured javlja ovu vijest poglavice admiralskog pomorskog stožera: U Kanalu i u Sjevernom su moru bila potopljena tri parobroda i dvije jedrenjake.

* **Francuski ministar vanjskih posala, Ribot,** je odstupio kako javljaju pariške vijesti talijanskih novina. Na njegovo mjesto stupa Barthou.

* **Najviša zahvala.** Ministar-predsjednik vitez Seidler izrekao je u ime cara vodjama njemačkih stranaka kao što i kršćansko-socijalaca najtopliju zahvalu za njihovo lojalno držanje kod odobrenja predbježnog proračuna i ratnih kredita.

* **Poziv grofa Czernina na sjednicu proračunskog odbora.** Uredništvu je lista „Neues Wiener Tagblatt“ izjavio dvorski savjetnik Tezner, da predlog zastupnika Krafta, stavljen u sjednici proračunskog odbora glede poziva ministra izvanjskih poslova, grofa Czernina, na sjednicu proračunskog odbora ne odgovara ustavu, pošto takove odredbe nema niti u austrijskim niti u ugarskim nagodbenim zakonima. Smatra se ovlaštenim izjaviti, da takozvana nagodba, kako ona u svom ugarskom tekstu izričito kaže, ustanovljuje minimum opstanka monarhije, i da svaki korak ispod taj minimum ne znači organizacije u savezu, nego da znači razdruživanje.

* **Amerika pristupa londonskom ugovoru.** „Times“ javljaju iz Washingtona, da će Udružene države prigodom svog sudjelovanja na pariškom sastanku pristupiti londonskom ugovoru.

* **Proganjanje prijašnjih grčkih ministara.** Reuter javlja iz Atena dne 20. t. mj., e je nakon 14-satnog Rallisovog govora komora zaključila, da će proganjati članove prijašnjeg kabineta Skuludia, uključivši i Gunarisa.

* **Poljsko regentsko vijeće.** Petrogradski „Dzenik Narodowy“ javlja, da će se dne 27. listopada po ceremonijalu posljednjih poljskih kraljeva vršiti intronizacija poljskog vijeća. Tajnik regentskog vijeća unijet će naslov krunskog kancelara. Osim toga se namjerava otvoriti mjesto referendara i maršala regentskog vijeća.

* **Daljnih 50 milijuna dolara** posudila je Amerika Rusiji, tako da se je dug Rusije napram Americi povišio na 325 milijuna dolara.

* Bivšemu gradonačelniku ljubljanskom Hribaru, nijesu dozvolili, da prisustvuje pogrebu dr. J. E. Kreka u Ljubljani. On doduše nije više konfiniran a u Ljubljani se ne smije vratiti. Tako javlja „Grazer Volksblatt“.

* Prvi austrijski grad sa općim izbornim pravom bile bi skoro postale Cernovice, kako javlja „Arbeiterzeitung“. Tamošnji komesar ruske vlade izradio je nacrt, prema kojem bi po procijonalnom pravu glasovanja svaka od 5 narodnosti u Cernovicama imala izabrati deset zastupnika. Kad su se imali provesti izbori — unišle su austro-ugarske čete. Uprava bi grada povjerena komesaru.

* Trumbić član srpske vlade? Kako „Oesterreichische Rundschau“ prema ženevskoj „Jugoslavie“ javlja, predsjednik Jugoslavenskog komiteta dr. Trumbić bio bi postao u posljednje vrijeme članom srpske vlade.

Političke vijesti.

Češki politički program.

U Pragu, u češkom reprezentacionom domu, vršila se je skupština povjerenika mladočeške stranke. Iza izbora predsjednika i izvještaja dr. Kramarža i dr. Frante primljeni su na prijedlog dr. Rašina ovi zaključci: 1. Politički program Čeha može danas da bude samo državopravna samostalnost sveukupnog češko-slovačkog naroda. Stoga je prva dužnost čeških političara, da grade temelje za ovu državu i da pripreme njezinu organizaciju na demokratskom temelju. Taktika aktivne politike mora se podrediti ovomu cilju. 2. Ostranjenje svih dosadašnjih razmirica, koje su sprječavale političku djelatnost i centralizaciju svih sila za velike ciljeve, smatra skupština bezuvjetno potrebnim, to tim više, što su pod pritiskom svjetskih događaja nestale sve pragmatičke i taktičke razlike češke politike, državopravnih i demokratskih stranaka. Stoga skupština odobrava, što su češki zastupnici zajedno sa ostalim strankama stvorili državopravni klub; no ona smatra nužnim, da se ostvarenjem jedinstvene demokratske stranke stvori čvrsta organizacija svih domaćih sila. Skupština odobrava sve u tu svrhu dosada poduzete korake te opunovlaštuje izvršni odbor, da odobri svezu stranaka a to i u slučaju, da se ova sveza provede obrazovanjem nove jedinstvene stranke. U interesu je naroda, da se čim prije provede ujedinjenje ovih političkih sila u organizaciju cjelina. 3. Skupština je uvjeren, da se sada ne mogu postaviti nikakvi opsežni gospodarski i socijalni programi, jer je posve nesigurno, kakav će oblik primiti svjetski gospodarski odnosi, od kojih će biti ovisni i češki odnosi. Skupština ali smatra svojom dužnošću, da istakne, da će posljedice svjetskog rata biti zamašne socijalne reforme. Nužno je, da se razvijaju sve sile, na kojima se može graditi budućnost naroda.

Iz Bugarske.

„Vossische Zeitung“, vrlo ugledan njemački list, javlja vijesti od svog dopisnika iz Sofije, da u Bugarskoj još i danas ima elemenata, koji ne će da raskinu veze s ruskom kulturom i religijom. Sada je na vladi Radoslavov, ali je potrebno, da jedan gost u parlamentarnim zemljama, kod kojih teoretska opozicija može da bude sutra na vladi, mora ispitati i mišljenje onih stranaka, koje nijesu na vladi. Neprijateljstvo je protiv Srba i Rumunja vrlo veliko, da su utome sve stranke složne. Sve su stranke složne u pitanju ratnih ciljeva Bugarske, izuzevši socijaliste, koji imaju trojicu zastupnika u sobranju. Budući da je Bugarska jedina država, koja je na strani centralnih vlasti pošla u rat, da natrag osvoji izgubljena područja, a ne da se brani, ne smije nikoga začuditi, što Bugari jednostavno zahtijevaju pripojenje bugarske Makedonije i Dobrudže Bugarskoj. Ako bi se za otvorenja sobranja sredinom ovog mjeseca razvile političke borbe, to bi se one imale ticati liih unutarnjih pitanja, kao prehrane i poreza. U ta se pako pitanja Njemačka, a osobito Nijemci, koji žive u Bugarskoj, nemaju uplitati. Usprkos toga ne smije političar puštati s vida opreke u unutrašnjosti jedne savezne države, te ako nema prava odlučivanja i upitanja, to ipak može razvoj budno pratiti. Stranke će u Bugarskoj same riješiti bez tuđeg utjecaja unutarnje sporove. Češki pak listovi iznašaju, kako male države, kao što je Bugarska, svojim naoružanjem sasvim ovise o velikim, te im moraju davati višak svojih agrarnih produkata. — Bugarski službeni krugovi nijesu zadovoljni s formulom mira „bez aneksija“, jer je Radoslavov tražio pripojenje Srbije do Niša, Makedoniju i Dobrudžu. U Bugarskoj su se rusofili počeli dizati, te je u Njemačkoj nastala bojazan, da nova vlada ne bi bila sklonija Njemačkoj, kao

što je Radoslavljeva. Stoga je kralj Ferdinand pozvao cara Vilima, da riješi situaciju i da učvrsti položaj Radoslavova. Kralj se je Ferdinand pri dočeku izjavio, da će Bugarska ratovati do konačne pobjede, a time odbio svaki diplomatski mir, a to mu je zajamčio i car Vilim. Ali je car Vilim djeovao i na vodje opozicije, a time je učvrstio položaj Radoslavove vlade. („Novine“).

Domace vijesti.

Milodari za hrvatske škole u Pulli. Prigodom otvorenja hrvatske škole u Pulli, sakupljeni su preko naše uprave sljedeći doprinosi: po K 5.— financ. nadzračar Andrija Radošević iz Valmadorša, Antun Blatnik, vatrogasac ratne mornarice, po K 3.—; Ivo Sancin, nadporučnik, kao preostatak pretplate. Mjesto nadgrobno vijenca svojem nezaboravnom prijatelju, blagopok. Antunu Milačiću, polaže gosp. Josip Medić sa bojne pošte za hrvatske škole u Pulli K 10.—, a istom prigodom za Družbu sv. Cirila i Metoda K 10.—. Momčad sa mornarskog odijeljenja iz Beča polaže K 23.—, sa ovim lijepim popratnim riječima: „Šaljemo malu svotu za hrvatske škole u Pulli, sakupljenu među mornarima c. i k. ratne mornarice kod detažma u Beču. Malo nas ovdje ima, pak je za to svota mala“. Darovaše: po K 5.—: Blažević; po K 2.—: Korašić, Koščina, Kraljić, Dragović, Knežević, Jurković, Talas; po K 1.—: Končani, Peršić, Herce i Zorica. Ukupno K 56.—; zadužni izkaz K 6984/40; sveukupno K 7040/40. — Živjeti plemeniti darovatelji i naša vrijedna momčad, koji se i iz tuđine sjećaju naše sromajne djece. Ako ih je malo, ali je njihova ljubav velika. Budućnost će im biti zahvalna i najbolja plata. — Do sad cijela sakupljena svota, u koliko se nije poslalo „Družbi sv. Cirila i Metoda“ i u koliko se nijesu podmirili dosadašnji troškovi, za našu školu, uložena je u Istarsku posujilnicu na uložnu knjižicu broj 3420. Naprijed za hrvatske škole!

Usljed narodne ureda za prehranu pučanstva od 27. rujna o. g. L. D. Z. br. 390. bivaju promijenjene predajne cijene sijena i slame, što su bile objelodanjene obznanom od dne 25. junija o. g. Allg. 651-18. kako slijedi: 1. za svakovrsno sijeno K 23.—; 2. za slamu: a) za pšeničnu slamu K 13.—; b) za sve druge vrste žitne slame K 11.—; c) za slamu od pasulja, bobna, leće, lupine i turkije K 7.—; Ove naredbe vrijede također za one množine sijena, koje je zemaljski ured za krmu kupio prije 16. lipnja o. g.

Pitanje otpusta 50-godišnjih vojnika. Javlja se: Kako je poznato car je naložio, da se pučki ustase godišta 1865. do 1866. do daljnje odredbe na dopust stave. Carev nalog izrečen je na temelju okolnosti, što je ovo godišta u početku rata gledom na vojnu obvezatnost značilo posljednju dobnu granicu; no tijekom rata je ta granica prekoračena. Parlamentarni krugovi su obzirno na kraljevo podjeljivanje milosti naglasili potrebu, da se oproste od vojne službe i oni, koji sad navršuju pedesetu godinu, odnosno godišta 1867. Narodni zastupnik Zenker pošao je ovih dana ratnom ministru, da se u tom smjeru sporazumi. Ministar ga je upozorio na to, da bi vojska, otpustom 51—52 godišnjih oslabila za 130—140 hiljada ljudi, a sa godištem 1867. izgubila bi daljnjih 70 hiljada. Na taj način bi se smanjila za 200.000 momaka, a nema sumnje, da je momčad kod vojske barem isto toliko nužna kao i u gospodarstvu. Za manjkajuće morali bi se novi unovačiti ili bi trebalo reklamirane krenuti. Uza to je pitanje, ima li svrhe, da se u ratovanje već upućeni otpuste u zaledje.

Dao se prevariti. Na 13. o. mj. došao je 17-godišnji mladić k Marinu Gržiniću, posjedniku iz Pičana, u njegov stan u ul. Medea br. 11, te mu se predstavio kao Ivan Benić iz Pičana, koji mu je u rodbini. Mladić zatraži od Gržinića 160 kruna, da kupi svojoj majci par postola i druge potrepštine. K tome da mu dade 9 praznih vreća, u kojima, da će mu 16. t. mj. donijeti razne hrane. Gržinić, pun zadovoljstva na takovoj ponudi, izruči nepoznatom mladiću 160 kruna i 9 praznih vreća; otpravi lijepo mladića i dade pozdraviti njegovu tobože majku i ostale ukućane. Pošto tome mladiću nije bilo više traga, a snijme ni novcu, ni vrećama, uvjeri se, da ga je nepoznat jednostavno prevario. Gržiniću nije preostalo drugo, nego da javi slučaj redarstvu.

Prodaja ribe. U slučaju, da prisprije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 1001.

Dnevne vijesti.

Stanovništvo Rijeka, Voloskog i Trsta. Po službenoj riečkoj statistici od god. 1910. bilo je na Rijeci: Talijana 24.212, Hrvata i Slovenaca 15.363. Madžara 6493, Nijemaca 2315 drugih 1523. U kotaru Voloskom po statistici iz godine 1910. bilo je Hrvata i Slovenaca 43.358, Nijemaca 1413, Talijana 1321, Rumunja (t. zv. Čiča) 390. Kako piše „Edinost“, nabrojeno je god. 1910. službeno u Trstu oko 56.000 Slovenaca, te 2000 Hrvata i Srba. Ovi brojevi nijesu istiniti, jer prema brojevima kod posljednjih izbora imade u Trstu najmanje 70.000 Slovenaca, a Hrvata samih na 10.000. Istina je, da u tom zroju ima Hrvata i Srba iz Banovine i iz Bosne Hercegovine, koje službena statistika broji kao inozemce.

Premihull. U Zadru je preminula gospodja Aurelija Rolli, rođ. Czervenka, supruga bilježnika I. Rolli. — Preminuo je u Zadru poljski župnik o. Josip Muslin, rodom iz Splita.

Potres. Prošlog ponedjeljka osjetiše u Dubrovniku dosta jak potres s podzemnom tujnjavom.

Izvoz bugarskih banknota. Iz Sofije javljaju: Bugarska je vlada zabranila izvoz bugarskih banknota. Iznimke može dozvoliti bugarska narodna banka. U isto je vrijeme zabranjeno uvažati i trgovati, to jest kupovati i prodavati grčke i rumunjske banknote u Bugarskoj.

Točaj rublja u Poljskoj. Iz Ljubljana se javlja: Naredbom je generalne gubernije određen točaj rublja na dvije krune četrdeset filira.

Utopila se dva brata. Pišu „Narodnom Listu“ s poluotoka Rata: Dva brata Odhanovići, oba stara, jednome 70, a drugom 75 godina — hodila su na ribanje iz luke Praprata, obćine Kunc, s mrežama i ladjom pod Neretvu. Mreže su iztegli i našli u njima ribe. Uhvatili ih žestoka jugovina i odnese ladju s prelomljenim jedrom pod Sućuraj na Hvaru. Ladja je nadjena u njoj mreže s ribom i kačulić, u kom se nalazilo nešto hranč. Što je s braćom nitko ne zna. Sva je prilika, da se obojica utopiše. Nevolja i glad je prisilila starce, da odu na ribanje, te ne mogavši onako slabi odoljeti sili vjetra, zaglavili su na morskoj pućini. Pokoj im vječni.

Ažio na srebro. Dok smo u početku rata opazili da se za zlato plaća neki ažio, to nam se je taj pojav razumljiv činio. Današnji ažio koji je već prekoracio četverostruku normalnu vrijednost, nije ni pošto simpatičan. No, plaćanje ažia za srebro svakako je za odsuditi, jer se nikako ne smije zaboraviti, da zlatni novac u istinu reprezentira u paritetu sa stranim novcem i onu vrijednost koja je na novcu označena, dočim svatko dobro znade da u srebrnom novcu imade vrijedne kovine samo za trećinu naznačene vrijednosti. Plaćati dakle veću cijenu za srebrni novac jest vrlo neekonomična stvar. (Hrv. Lloyd).

Talijanska poduzeća u Dalmaciji pod prisilnom upravom. Po naredbi ministarstva od 19. jula 1916. postavljena su pod prisilnu upravu ova talijanska poduzeća: „Società Anonima Cemento Portland dell'Adriatico. Azienda di Spalato“. Upravitelj Ivan Vuletić, umirovljeni porezni prijatelj i agent Lloyd-a u Spljetu. — Navurro Vittorio: trgovina manufakturama u Zadru. Upravitelj: Julijan Rakamarić, činovnik dalmatinskog zemljišnog vjersijskog zavoda u Zadru.

ČITAJTE KNJIGE

: ZABAVNE, MODERNE I :

ODABRANE BIBLIOTEKE.

DOBIVAJU SE U KNJIŽARAMA

LAGINJA I MAHLER.

Podupirajte Družbu!

Zahvala.

Niže potpisana izriče najsrdačniju zahvalu veleučenom gosp. dr. Leonidi Novaku, koji ju je izliječio od opasne bolesti, i povratio dragocijeno zdravlje.

Još jednom srdačna hvala i od Boga plata. Pula, dne 25. listopada 1917.

Anka Bolčić.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 296 od 27. listopada 1917.

Posadno nadzorstvo: nadporuč. Panjković.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“:

stopski liječnik dr. Prandstetter.

Lječničko nadzorstvo u inornaričkoj bolnici:

stopski liječnik dr. Kremer.

MALI OGLASNIK.

Traži se stalni poslužnik za knjižaru MAHLER, ulica Franje Ferdinanda.

100 kruna nagrade onome, koji bi mogao pokazati pravi pit tator, koji su u noći od 11 do 12 o. m. odnesli iz ulice Sofla Holenberg br. 59, oko 20 komada kokoši. Prijaviti se ima u ul. Sofla Holenberg br. 33. Jamči se, da se ne će odati ime prijavitelja.

Ratno osiguranje!

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročad osiguravajući odlo u Pull, trg Custoza broj 45, časti se obavijestiti p. n. općinstvo, osobito pako one obitelji, koje imaju ili oca ili sinove u vojsci, da prima ratno osiguranje po ugodnijim cijenama nego li prošle podine. U interesu je sviju, da osiguraju svoje, ne samo svoje na fronti, nego i one u zaledju, jer i prvi i drugi su u pogibelji. Nitko dakle nek se ne okani ove dobrotvorne prilike.

Za one, koji su već bili osigurani, i kojima je prošlo vrijeme osiguranja, prima se novo osiguranje za dobu od jedne godine. Ovakovim će se strankama u cijenama mnogo popustiti t. j. ubrojiti će im se dio prošle godine već uplaćene svote u novu premiju. Time je dana prilika i stromašnijim slojevima, da se posluže ove pogodnosti.

Politeama Ciscutti.

Danas u četvrtak

velike kinematografske predstave sa sljedećim rasporedom:

Novost za Pulu!

Sjajan uspjeh!

Igra je svršena

drama u 4 čina. TITIANA IRRAK u glavnoj ulozi.

Početak: 3, 4:15, 5:30 i 6:45 s. pop.

CIJENE za ovaj film: Ulaznica za parter i lože K -80; lože K 1-20; zatvoreno sjedalo 20 fil.; galerija 20 fil.

I za djecu.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Izbrušeni Kristal

drama u 3 čina.

Početak od 2:30 do 8:30.

Neprekidne predstave.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo ni pridržaje pravo promijeniti raspored.

Pokućvo

118

kupuje i prodaje poznata tvrdka

FILIP BARBALIĆ Štamska ulica

Svake tjeperarske radnje izvršite brzo i točno.

Svoj k suome! :: Svoj k suome!

Kavana

„Narodni Dom“

opskrbljena je svim hrvatskim, slovenskim, češkim kao i drugim novinama raznih jezika.

Na raspolaganje biljar i druge igre.

Posebne sobe za igre. — Poslužba brza i točna.

Za što veći posjet preporuča se

Grga Basletić, vlasnik.

„HRVATSKI LIST“

prodaje se:

Vodnjan: Prodaja dućana A. DEBETTO.

Kanfanar: Prodaja duhana TURČINOVIĆ.

Pazin: Papirnica NOVAK i prodaja duhana IVICH.

Poreč: Prodaja novina MARTIN ŠREBOTH

Trst: Novinsko opravništvo G. FANO, knjižara i papirnica GORENJEC & Comp.

Buzet: D. SIROTIĆ.

Volosko: M. STIRN.

Lovran: A. BASSAN.

Kastav: Lj. JELUŠIĆ.

Tinjan: DUŠAN DEFAR.

Cerovlje: JELE GRAH.

Sv. Petar u Šumi: JOSIP BANOVAC.

Višnjana: A. GAŠPARINI-GRŽINA.

„Hrvatski List“ može se kupiti u našoj podružnici, ulica Franz Ferdinanda 3, naproti „Custozi“ već od 6 sati jutro dalje.

VLADIMIR SOLOVJEV

Smisao rata.

(Iz knjige: „Opravdavanje dobroga“.)
(Nastavak.)

A isto je tako već započeo posljednji čin ovog sjedinjenja, naime njegovo proširenje na posljednji žilavi ostatak barbarstva, koje hoće da bude osamljeno, na Kinu, prikazivati se pred našim očima, i to ne temelju miroljubivih nauka, nego na temelju rata. S druge strane postaje posve sprječavanje vanjske kulture, koje se djelomice ostvaruje ratom, snažnim sredstvom i osnove za mir. Današnji dan sačinjava nadaleko najveći dio pučanstva na zemlji realno suvislu većinu, koja je u svojim djelovima, ako u prvom redu ne moralno, a ono ipak fizički solidarna. Ta se solidarnost očituje upravo na onom području, kojemu ne može nitko izmaknuti, naime na gospodarskom: ova ili ona se trgovačka kriza u Newyorku osjetljivo osjeća ujedno i u Moskvi i u Kalkuti. U čovječjem se je tijelu razvio neki zajednički osjetni organ (sensorium commune), i stoga proizvadj svaki pojedini uzrok sveopće djelovanje.

Medjutim biva svaki ozbiljni i dugotrajni rat neminovno praćen snažnim gospodarskim potresima, koji mogu današnji dan kraj uskog saveza svih područja zemaljske kugle medju sobom postati potresima čitavog svijeta. Takovo je stanje, koje se je razvilo tečajem devetnaestoga stoljeća, i koje će noći svatko da pregleda tek na svršetku, dovoljan povod za strah pred ratom, koji je u prijašnja vremena bio potpuno nepoznat, koji ali danas lebdi nad

svim kulturnim narodima. Već prvom polovicom našega stoljeća (devetnaestoga, o. pr.) postaju ratovi kraći i rjeđi, između Waterlona i Sebastopolja živjela je Europa četrdesetgodinjom mirom, slučaj kakova još nije bilo u europskoj povijesti. Izatoga su posebni povjereniški uzroci izazvali nekoliko u prisposobi kratkih europskih ratova u godini 1859, 1864, 1866 i 1870. Rusko-turski od 1877.-78. nije postao europskim, ali značajni primjer za rečeno pruža najvažniji od tih ratova, njemačko-francuski. Premda je ostavio u jednom kulturnom narodu Europe gorki osjećaj narodna uvrede i žedju za osvetom, to eto ova čuvstva nemaju već kroz dvadeset i osam godina snage, da predju u činjenice, jedino iz straha pred ratom! (Solovjev je ovo pisao godine 1898. O. pr.). Da li se može ovakova susdržljivost uopće ma i zamisliti u osamnaestom ili sedamnaestom vijeku, ne govoreći uopće u starijim vremenima? I sve ove silne spremne europskih država, o čemu svjedoče, ako ne o velikom sveopćem strahu pred ratom, a prema tomu i o brzom svršetku svih ratova?*)

No bilo bi nerazborito misliti, da je taj blizi svršetak već nastupio i da se prema tomu radi. Prema osjetni organ zajedničkog gospodarskog života i danas spaja čitavo pučanstvo zemlje tako, da ona tog spoja za sebe samu osjeća, to taj spoj još ni izdaleka nije svagdje jednako jak, niti su svi njegovi dijelovi jednako osjetljivi. Ima još naroda, koji u slučaju svjetskog rata ne stavljaju odviše toga na kocku, a ima i takovih, koji su spremni, da dapače veoma

*) Danas je stvar dakako posve drukčije, a uzrok je tomu svakomu jasan. Op. pr.)

mного toga stave na kocku. Uvedenje mongolske rase u europsku kulturu imade dvostruku važnost. Ova rasa, koje glavni dio sačinjava kineski narod, broji najmanje dvijesta milijuna duša, koje se uz silno razvijeni narodni ponos odlikuju svojim skrajnim preziranjem života, i to ne samo tudjega, nego i svoga. Više je nego vjerojatno, da će od danas dalje neodgodivo prisvojenje tehničkih i kulturnih pripomoćnih sredstava sa zapada po žutoj rasli biti za ovu samo sredstvo, kako bi u odlučnoj borbi dokazala nadmoć svojih vlastitih duševnih načela nad europskima. Ovaj će predstojeći oboružani sukob između Europe i mongolske Azije biti naravno posljednji, ali zato i najstrahovitiji rat u najpotpunijem smislu riječi, te nije ravnodušno za sudbnu čovječanstva, tako će u toj borbi pobijediti.

5.

Sveopća ratna povijest, iz koje smo glavne momente dozvali u pamet, predočuje začudnu mladost i zakonitost. Iz uspomena se naše mladosti, optočenih ružičastim velom, izlučuje ponajprije jasna, ako i napola fantastička slika trojanskoga rata, toga silnoga sukoba zapada s istokom, Europe s Azijom. Tako promatra trojanski rat već Herodot i počinje s njima pisati svoju povijest, a tim ratom nije dakako uzalud ni spojen prvi nadahnuti čiste čovječanske pjesničke umjetnosti, Ilijada. Zaista, ovaj je rat početak zemaljske svjetske povijesti čovječanstva, koja se u čitavom svom daljnjem toku kreće oko sudbonosne borbe istoka sa zapadom, kod česa se bojno područje sve više proširuje.

(Nastavit će se)